

Sammendrag:

Reiselivstrafikk på veg

Reiselivstrafikk på veg kan inndeles i helgetrafikk og annen ferie- og fritidstrafikk. Helgetrafikken retter seg om vinteren mot fjellområdene, mens kyststrøk er mest populære reisemål om sommeren. Sterke konsentrasjoner i reiselivstrafikken kan stedvis gi betydelige køer.

De mest trafikkerte vegstrekningene i Norge ligger i eller rundt de større byområdene og domineres av yrkestrafikk. Denne er som regel lavere i helger og ferieperioder. Men de store vegene har også stor betydning for avvikling av inn- og utfartstrafikk, og det kan derfor oppstå kapasitetsproblemer når lokal- og reiselivstrafikk sammenfaller. Dette skjer i hovedsak i ettermiddagsrush, spesielt fredag på steder med pendlingstrafikk (for eksempel Sollihøgda, E6 gjennom Østfold og E18 gjennom Vestfold). Hyttetrafikken kan være av så stort omfang at det også oppstår køproblem på søndag kveld, når det ellers er lite pendlertrafikk.

Andre vegstrekninger har store trafikktopper direkte knyttet til fritidstrafikk. Disse finner vi i litt mindre trafikkerte områder mellom de store byene og viktige ferie- og fritidsdestinasjoner. Vegstrekninger som får trafikkøkning i helgene når gjerne også sin maksimale trafikk om sommeren, vanligvis i juli. Sammenliknet med en normal hverdagssituasjon, kan kjøretøymengden på slike strekninger bli mangedoblet i spesielle tidsrom. Ofte har søndag ukas topptrafikk.

Trafikktall er hentet inn fra åtte tellepunkter på utvalgte veistrekninger. Disse er Nye Svinesund og Storebaug på E6 i Østfold, Espa på E6 i Hedmark, Sollihøgda på E16, Bergsenga på E18 og Strømsåstunnelen på E134 (Drammen) i Buskerud, Herland på E16 i Bergen kommune og Storlersbakken på E6 sør for Trondheim.

Sesongvariasjoner

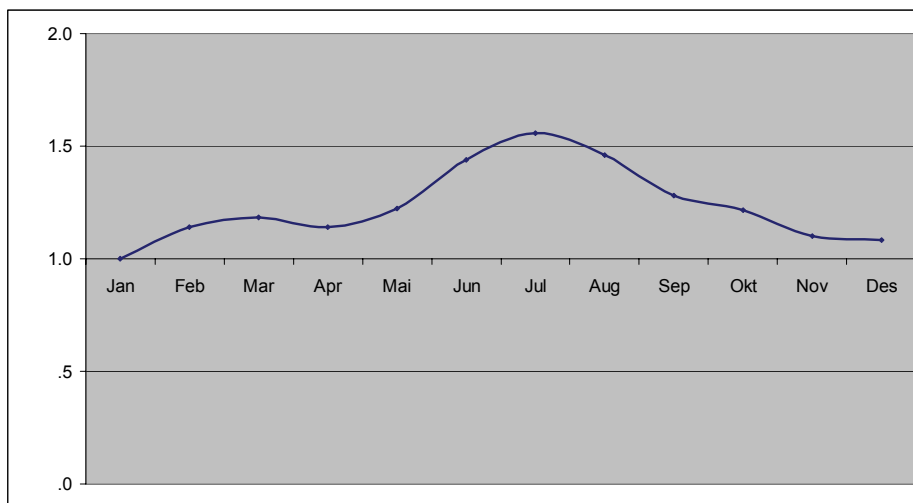
Figur S.1 viser månedsdøgntrafikken (MDT) gjennom året for de åtte tellepunktene samlet. Kurven viser utviklingen relatert til januar (januar=1) som er måneden med lavest trafikk.

Trafikken i sommersesongen når toppen i juli. Vintertrafikken har toppnivået i perioden for vinterferie og påske (februar-mars). Påsken i 2005 var i slutten av mars.

Den store trafikktoppen om sommeren og den tydelige toppen i vintersesongen gir indikasjoner om nivå og tidskonsentrasjon på ferietrafikken. Ferie- og fritidstrafikk bidrar spesielt til at sommeren er årets mest trafikkerte periode mange steder på det norske vegnettet.

Til tross for ulikheter i sesongprofiler har alle de åtte strekningene en større eller mindre trafikkøkning om sommeren. Noen av strekningene har også markerte

trafikktopper om vinteren, selv om disse ikke når samme nivå som sommertrafikken. På andre strekninger gir vintertrafikken lite utslag.

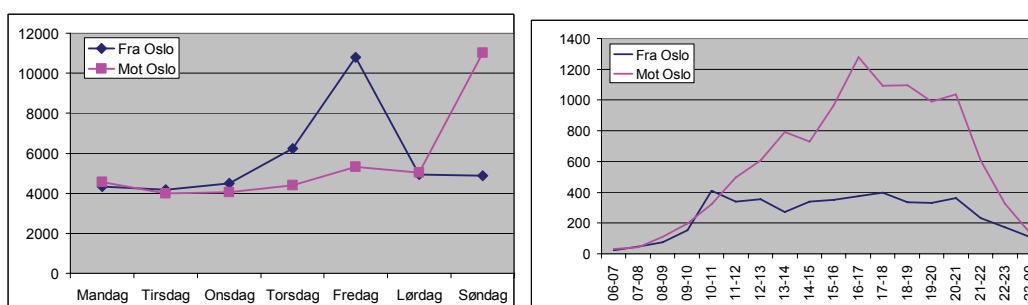

Figur S.1: Sesongvariasjon i trafikken på åtte tellepunkt. Månedsdøgntrafikk 2005 (januar=1)

Vintertrafikken

Feriereisene med bil om vinteren er svært konsentrert i tid og rom. Spesielt kan trafikken på vegstrekninger mellom store byområder og fjellområder med mye vinterturisme ha en tydelig vintertopp. Det ser vi for eksempel ved Espå (E6 i Hedmark), Sollihøgda (E16 i Buskerud) og Herland (E16 øst for Bergen).

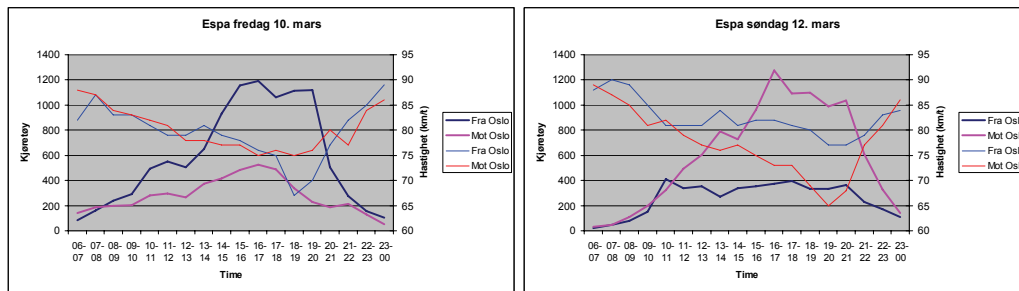
I vintersesongen gjør feriereisene med bil størst utslag på helgetrafikken, og trafikktoppene er svært konsentrert om spesielle ukedager og kjøreretninger. Et typisk eksempel ser vi ved Espå en vinterhelg i mars 2006 (Figur S.2).

TØI rapport 891/2007

Figur S.2: Trafikkvolumer på E6 ved Espå. Retningsfordelt antall kjøretøy på ukedag (6.-12. mars 2006) og time (søndag 12. mars 2006)

Vi ser også at store trafikkonsentrasjonene rundt helgene gir redusert framkommelighet på noen strekninger. Størst reduksjon i hastighet skjer i mest belastede kjøreretning. På noen strekninger påvirkes også hastigheten i motsatt retning, som eksempelet fra Espå viser (Figur S.3).

TØI rapport 891/2007

Figur S.3: Trafikkprofil ved Espa fredag og søndag uke 10 2006. Retningsfordelt antall kjøretøy (fete linjer) og gjennomsnittshastighet (smale linjer) pr time og retning

Andre steder er vinteren lavtrafikk sesong, for eksempel ved Svinesund grense. Grensehandelen gir en liten trafikkøkning i helgene. Heller ikke langs Oslofjorden er ferisesongen kommet i gang i mars. Noe fritidstrafikk i helgene gir en liten trafikkøkning på fredager i sørgående retning på E6 gjennom Østfold og E18 gjennom Vestfold.

På bynære vegstrekninger som Strømsåstunnelen ved Drammen og Storlersbakken sør for Trondheim, er yrkestrafikken dominerende. Helgeutfart sammen med arbeidsreiser og pendling skaper trafikktopp på fredag, men returreisene søndag foregår i lavtrafikk.

Sommertrafikken

Vegstrekninger med store mengder ferietrafikk i vinterhelgene har også om sommeren trafikktopper rundt helgene, men volumene er gjerne noe mindre enn om vinteren. Til gjengjeld øker fritidstrafikken i andre områder.

I juni har helgetrafikken gjennom Østfold og Vestfold tatt seg opp, og det oppstår trafikktopper sørover fredag og nordover søndag. Denne trafikken inneholder mange reiser til hytte- og ferieområder med mye sommerbesøk, også på svensk side av grensa. Svinesund får et mer utpreget helgetrafikkmønster, og den rene grensehandelstrafikken blir mindre dominerende.

I juni pågår fortsatt mye yrkestrafikk og pendling, slik at totaltrafikken kan være høy nær de store byområdene, spesielt på fredag, som er vanlig utreisedag.

Juli er lavtrafikk sesong for yrkestrafikk og årets travleste måned for reiselivstrafikk på veg. Dette er toppmåneden for de norske fritidsreisende og for utenlandske bilturister på norske veger. På mange vegstrekninger opphever eller overstiger ferietrafikken bortfallet av yrkestrafikk i juli. På vegstrekninger med mye reiselivstrafikk blir juli dermed årets toppmåneden. Trafikktoppene er fortsatt fredag og søndag, men sommerferietrafikken er mer spredt over ukedagene, og hverdags trafikken er mange steder høyere enn ellers i året.

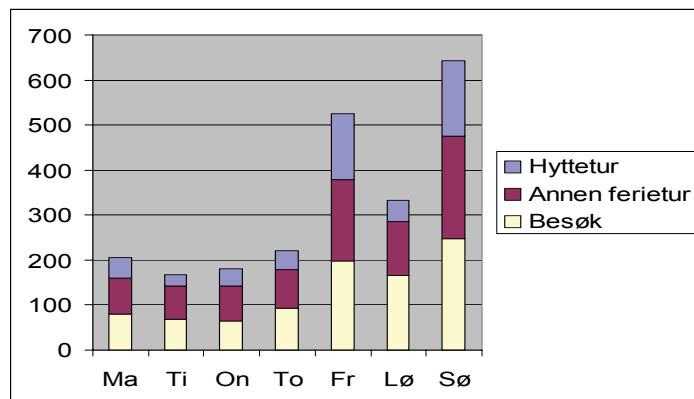
Langs Oslofjorden, ved Espa, Sollihøgda og Storlersbakken ved Trondheim øker hverdags trafikken mer enn helgetoppene. Ved Herland utenfor Bergen og ved Svinesund øker trafikk tallene både hverdager og helg. Ved Svinesund grense passerer alle typer ferietrafikk om sommeren, og her får vi en spesielt markert sommertopp i juli.

Trafikken gjennom Østfold og Vestfold har også en tydelig, men bredere sommersesong med gradvis opptrapping fra mars-april fram mot juli, og deretter like gradvis nedtrapping mot slutten av året.

Fritidstrafikkens sammensetning

Nordmenns reiseaktivitet på turer lenger enn 10 mil har økt de senere år. 75 prosent av de lange reisene er fritidsreiser, og på størsteparten av disse er bil hovedtransportmiddel. Hovedkategoriene av fritidsreiser med bil er besøksreiser, hytteturer, og ferieturer forøvrig. I tillegg kjøres mange ferieturer som er noe kortere enn 10 mil. F eks ligger over halvparten av hyttene i innehavernes hjemfylke, mange i egen kommune. Det kjøres også mange handleturer til Sverige. De er i gjennomsnitt noe kortere enn de lange fritidsreisene innen Norge.

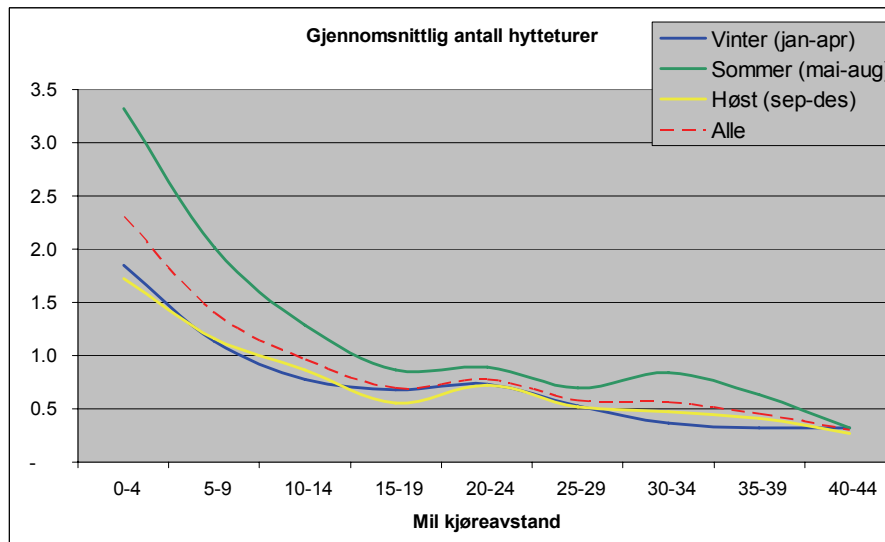
De fleste ferieturer med bil kjøres i forbindelse med helg. I løpet av året har søndagene tre ganger så mange slike turer som de gjennomsnittlige hverdagene (Figur S.4). Bilturer til/fra hyttene er spesielt konsentrert om fredag og søndag.

TØI rapport 891/2007

Figur S.4: Antall lange feriereiser med bil (i 1000) årlig fordelt på formål og ukedag

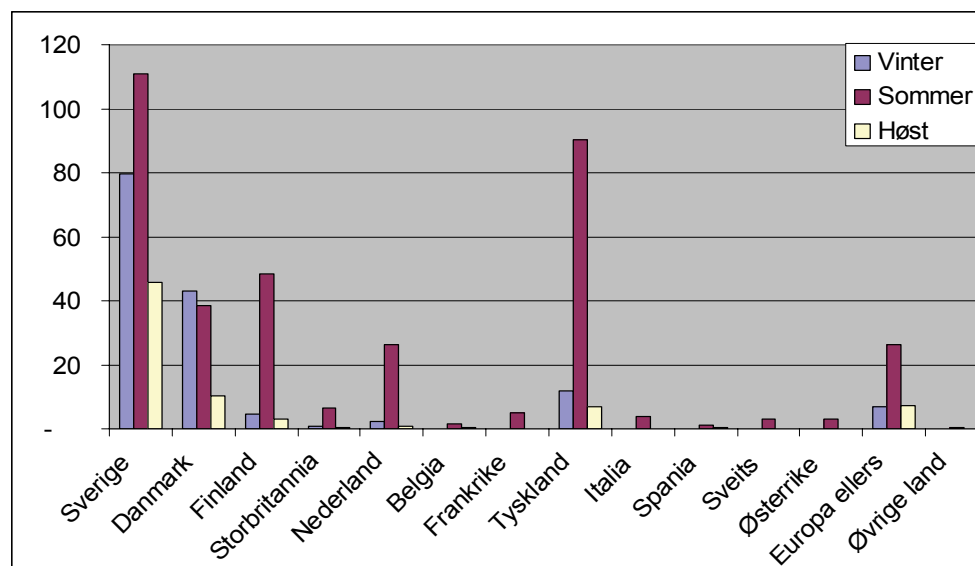
Hyttetraffikken er både sesongavhengig og avstandsfølsom (Figur S.5). 94 prosent av alle hyttene er nærmere enn 45 miles kjøreavstand fra eierens hjemsted. Uansett avstand er hyttebruken størst om sommeren. Ved korte kjøreavstander har sesong størst betydning for hyttebruk. Sesongforskjellene viser avtakende tendens ved økende reiseavstand inntil 30 mil.

TØI rapport 891/2007

Figur S.5: Antall hytteturer per måned etter sesong og avstand til hytta

Sommersesongen (mai-september) er den klart viktigste perioden for utlendingenes bilferier Norge (Figur S.6). Både antall kjøretøy og reisenes varighet er markert høyere enn resten av året. Fem nasjoner utgjør 86 prosent av besøkene: Sverige, Danmark, Finland, Tyskland og Nederland. Svært mange av er på rundreise i Norge om sommeren. Om vinteren er besøksvolumene betydelig lavere, og oppholdene er kortere og mer stasjonære. Disse feriebesøkene har stor betydning for noen vinterdestinasjoner. Svensker og dansker står for 82 prosent av vinterferiebesøkene fra utlandet.

TØI rapport 891/2007

Figur S.6: Antall utenlandske kjøretøy (i 1000) brukt på overnattingsferie i Norge i 2006, etter sesong og nasjonalitet

Framtidig utredningsbehov

Reiselivstrafikken på veg har spesielle strukturer og behov. På bakgrunn av det vi vet i dag, har vi trukket opp noen hovedproblemstillinger som kan være aktuelle for videre forskning:

- Evaluering av tiltak på vegstrekninger med mye eller stor andel reiselivstrafikk, med fokus på turistenes oppfatning av strekningene både som transportåre og som reiseopplevelse.
- Veginfrastruktur som tilgjengelighetsfaktor. Betydningen av avstander og vegstandard for tilgjengelighet til ferieopplevelser og hyttebesøk, og for ringvirkninger for hyttekommunene.
- Rundreiseturismens karakter
 - Hvilke reiseruter bruker utenlandske bilturister, hva skyldes nedgangen i ferieoppholdets varighet og hvilke utslag gir det på reisemønsteret og for turistdestinasjonene?
- Reiselivsnæringens krav
 - Hvordan tilfredsstiller dagens vegnett reiselivsnæringens krav til standard, hvilke tiltak vil behøves i turistmessige vekstområder, og hvordan påvirker vegtiltak turistterspørselen?
- Innføring av ny teknologi
 - Hvordan utnytte kommunikasjonsteknologi i bilene til å dekke vegturistenes ulike informasjonsbehov?